

Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С. З. Гжицького

ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського
національного університету ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Наука: Перші кроки

Збірник тез доповідей IV студентської
пошуково-дослідницької конференції

25 травня 2023 року

Рожище
2023

УДК 08 (042,5)

НЗ4

До збірника увійшли матеріали пошуково-дослідницьких робіт (тези доповідей), подані згідно з вимогами, що були заявлені на конференцію.

НЗ4

Наука: Перші кроки: 14 тез доп. IV студ. пош.- дослід. конф. 25 травня, м. Рожище / ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВБ ім. С.З.Гжицького» – Рожище: 2023 – 108 с.

Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу. Оргкомітет не несе відповідальності за зміст та достовірність наведених фактологічних та статистичних даних.

ЗМІСТ

Секція 1 ЗАГАЛЬНА ПІДГОТОВКА – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА В ЗДОБУТТІ ОСВІТИ	5
1. Буріна О. А Науковий керівник: Івашина О. В. спеціаліст вищої категорії ЛЮМІНЕСЦЕНТНІ ЛАМПИ: ШКОДА ЧИ КОРИСТЬ	6-10
3. Гиналюк Ю.В. Науковий керівник: Заяць О.Й. спеціаліст першої категорії, БОУЕН - ТЕРАПІЯ	11-15
2. Злотник В.О. Науковий керівник: Федчик С.А. спеціаліст першої категорії викладач – методист ВОЛОДИМИР ІВАСЮК. ТВОРЧІСТЬ ЯК ВИЯВ СВОБОДИ В УМОВАХ БЛОКОВАНОЇ КУЛЬТУРИ	16-20
4. Лукашук С.С. Науковий керівник: Мізюк М. Л. спеціаліст вищої категорії, викладач – методист	21-26
5. Шевчик М.С. Науковий керівник: Шевчук В.К. спеціаліст вищої категорії, викладач – методист БІЙ У ЗАГОРІВСЬКОМУ ЗАМКУ	27-30
Секція 2 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	31
1. Бенюк К.М. Науковий керівник: Куденчук Л. А. спеціаліст вищої категорії, викладач - методист СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	32-36
2. Костюк О.М. Науковий керівник: Куденчук Л. А. спеціаліст вищої категорії, викладач - методист	37-40

АЗОВ: ШЛЯХ ДО ОДНІЄЇ З НАЙБОЄЗДАТНІШИХ ЧАСТИН ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	
3. Форсюк М. В. Науковий керівник: Чижевська О. І. спеціаліст вищої категорії ВЕДЕННЯ ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	41-47
4. Юріна А.В. Науковий керівник: Ковальчук Л.М.. спеціаліст вищої категорії ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ	48-50

Секція 3 ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА НА СТОРОЖІ ЛЮДСТВА	51
1. Голуб Ю.А. Науковий керівник: Карпюк О.Р. спеціаліст вищої категорії, викладач-методист КАЛЬЦИВІРОЗ КОТІВ	52-55
2. Куцевич С.М. Науковий керівник: Адамчук О.Л. спеціаліст вищої категорії ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА ПРОДУКТІВ ЗАБОЮ ПРИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБАХ	55-59

Секція 1

ЗАГАЛЬНА ПІДГОТОВКА – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА В ЗДОБУТТІ ОСВІТИ

Олександра Буріна

Науковий керівник: Івашина О.В., викладач хімії,
спеціаліст вищої категорії

ЛЮМІНЕСЦЕНТНІ ЛАМПИ: ШКОДА ЧИ КОРИСТЬ

Актуальність проблеми: полягає у вивченні, на теоретичній основі, використання люмінесцентних ламп та їх впливу на довкілля і здоров'я людини.

Мета роботи: теоретично дослідити особливості будови енергозберігаючих люмінесцентних ламп та їх вплив на довкілля і здоров'я людини.

Енергозбереження є одним з найвищих пріоритетів енергетичної політики України, тому що зменшення енергоспоживання за рахунок економії енергії тотожно зниженню імпорту паливних ресурсів і підвищенню конкурентоспроможності української промисловості. З розвитком енергоефективних систем освітлення здійснюється зменшення витрат на електроенергію, як наслідок, зменшуються витрати на імпортоване паливо для її генерації.

Вочевидь, що головним джерелом економії електроенергії в освітленні на найближчий час має стати заміна ламп розжарювання та неефективних систем освітлення на більш енергоекономічні. Враховуючи очікувані проблеми з поставками ядерного палива на АЕС, руйнування реакторів АЕС в результаті ракетних обстрілів російськими окупантами, зростання цін на газ і вугілля, проблема енергоефективності стає ще більш гострою та актуальною.

Одним із видів економного, альтернативного штучного освітлення є люмінесцентні лампи. Свою назву вони отримали завдяки своїй будові - електронний блок, цоколь та люмінесцентна лампа розжарювання.

Люмінесцентна лампа – це трубка, наповнена парами ртуті й інертним газом (аргоном). На стінки трубки нанесений

люмінофор. Люмінофори – синтетичні речовини, що перетворюють поглинену ними енергію у світлове випромінювання. Лампові люмінофори виробляють на основі галофосфату кальцію, ортофосфатів, силікатів і вольфраматів елементів II групи періодичної системи, фторидів, оксихлоридів і оксисульфідів металів. До складу люмінофорів може входити широке коло хімічних елементів (Pb, Ga, Ag, Cu, Mn, Sb, Cd, Sn, Sr, Ce, Sm, Ba, Y, Yb, La тощо) [2].

Коли люмінесцентна лампа підключається до електромережі, між двома електродами, розташованими в її протилежних кінцях, виникає електричний розряд. Завдяки проходженню струму через пари ртуті, якими заповнена внутрішня порожнина лампи, виникає УФ-випромінювання, яке непомітне для людського ока. За допомогою люмінофору, нанесеного на стінки, це випромінювання перетворюється на видиме світло. Таким чином, люмінофор покликаний поглинати УФ випромінювання і випромінювати видиме світло. Змінюючи його склад можна варіювати відтінок світіння лампи.

Масове застосування ртутних ламп (особливо низького тиску) багато в чому обумовлено їх високою світловою віддачею, великим терміном служби і можливістю отримання різноманітних спектрів випромінювання. [3].

До переваг використання люмінесцентних ламп належить їх низьке споживання електроенергії – споживають у 5 разів менше електрики, вони практично не нагріваються, тому дозволяється використання ламп там, де є обмеження температури.

Розрізняють два основних типи ртутних ламп – лампи, в які вводиться металева (рідка) ртуть, і лампи, в яких рідка ртуть замінюється амальгамою (завдяки меншому тиску парів ртуті над амальгамою лампа стає більш безпечною у виробництві та експлуатації) [3].

Тому серед великої кількості переваг використання енергозберігаючих люмінесцентних ламп в першу чергу необхідно звернути увагу на їх хімічну і екологічну безпечність.

Однією з найважливіших проблем сьогодення є екологічно безпечне поводження з відходами, що містять ртуть. Ртутні відходи відносяться до 1-го класу небезпеки і, на превеликий жаль, в Україні потрапляють від населення в основному на сміттєзвалища разом з побутовими відходами.

Всесвітня організація охорони здоров'я вважає ртуть однією із десяти основних хімічних речовин, які негативно впливають на довкілля та здоров'я людей.

Близько 100 млн. ламп щорічно виходять з ладу, велика частина яких викидається в сміттевий бак і вивозяться на звалище. Таким чином, в навколишнє середовище щорічно надходить приблизно 10 тонн ртуті. Ртутні лампи становлять особливу небезпеку з позицій локального забруднення середовища проживання токсичною ртуттю, так як при розбиванні лампи ртуть дуже швидко випаровується. Значні кількості ртуті потрапляють в навколишнє середовище. Накопичення відпрацьованих люмінесцентних ламп, що містять ртуть, у складі ТПВ на відкритому полігоні приводить до забруднення ґрунтових і поверхневих вод, і ґрунтів.

"Сполуки ртуті небезпечні, адже при температурі вище 30 градусів утворюють пари, які може нести вітер на значні території. Також забруднюється навколишня територія і вода. Екосистема взагалі не відновлюється після такого виду забруднення. У людей починають хворіти печінка, нирки і легені, масово виникають онкохвороби. У жінок виникає безпліддя, а генетичні зміни ще повністю не вивчені." [5].

Так як у лампах містяться токсичні пари ртуті, їх категорично не рекомендується розбивати. У різних моделях ламп її доза може коливатися від 40 до 70 мг. Тобто досить пошкодити колбу лампи, щоб завдати організму серйозної шкоди (адже пари ртуті легше потрапляють в організм людини,

ніж метал в його звичайному вигляді), адже 1 мг ртуті - це перевищення допустимої норми більш ніж в 1000 разів. Тому, якщо лампа розбилася, потрібно відразу ж провітрити приміщення.

Переробкою люмінесцентних ламп в достатньому обсязі зараз ніхто не займається, і вони переробляються разом зі звичайними побутовими відходами, то це може загрожувати екологічною катастрофою на світовому рівні. Тому, коли термін служби ламп закінчується, їх не варто викидати разом з простим сміттям. Існують фірми, що утилізують такі лампи, але до них звертаються лише великі підприємства.

Якщо б переробкою люмінесцентних ламп зайнялася держава, то це не тільки змогло б попередити екологічну катастрофу, а й принести величезний прибуток. Адже при демеркуризації люмінесцентних ламп проводиться вилучення тієї самої ртуті, з колб ламп. А, як відомо, ртуть є одним з найдорожчих металів у світі. Проте утилізація люмінесцентних ламп є відкритою проблемою.

Кількість ртуті, яка потрапляє у довкілля, ніхто не обраховує, і громадськість через це недооцінює ступінь її небезпеки, а відповідальності виробників та імпортерів ртутьовмісних ламп за їхнє перероблення в Україні немає. Тому тільки при налагодженій системі збирання люмінесцентних ламп і їх утилізації може бути виправдане їх використання.

Список використаних джерел

1. Класифікатор відходів ДК 005-96/державний класифікатор України наказ Держстандарту України від 29.02.1996 N 89
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0089217-96>
2. Голубев И. Ф. Люминофоры / И. Ф. Голубев // Химическая энциклопедия. – Т. 2. – М. :1990. – С. 617 – 618.
3. Янин Е. П. Ртутные лампы как источник загрязнения окружающей среды / Е. П. Янин. – М. : ИМГРЭ, 2005. – 28 с.
4. Величко О. М. Контроль забруднення довкілля: Навчальний посібник / О. М. Величко, Д. В. Зеркалов. – К.: Основа, 2008. – 426 с.
5. Скриль Д. Викинута тонна ртуті викличе екологічну катастрофу.
URL: https://gazeta.ua/articles/regions/_vikinuta-tonna-rtuti-vikliche-ekologichnukatastrofu/826026
6. Крайнов І.П. Управління екологічною безпекою в сфері поводження з відходами електронного та електричного обладнання / І.П. Крайнов, В.М. Крилюк, Є.П. Шаго, В.С. Бахарєв // Екологічна безпека. – 2012. – № 1(13). – С. 13-18
7. Семикашев В. В. Консолидированный обзор проблемы использования и утилизации ртутьсодержащих энергосберегающих ламп / В. В. Семикашев, А.С. Мартынов // Журнал энергосервисной компании «Экологические Системы»: 2013 – 230 с

Юлія Гиналюк

Науковий керівник: Заяць О. Й., викладач
спеціальних дисциплін,
спеціаліст першої категорії,

БОУЕН – ТЕРАПІЯ ДЛЯ СОБАК

Боуен терапія — це методика лікування м'яких тканин, яка передбачає «легкі дотики» пальців або великих пальців над м'язами, зв'язками, сухожиллями або фасціями в певних точках тіла собаки. Робота дуже тонка і не передбачає сильного чи тривалого тиску. Він пропонує собакам м'яку, не інвазивну та ефективну практичну техніку, спрямовану на загоєння, полегшення болю та відновлення балансу тіла та енергії.

Боуен терапія є цілісною технікою. Під «цілісним» ми маємо на увазі, що вона «лікує тіло в цілому, без віднесення до названої хвороби». Тож фахівці не лікують діагностовану ветеринаром хворобу, а лікують собаку так, як вони це бачать.

Даний вид терапії не замінює звичайну ветеринарну допомогу, а скоріше доповнює її.

Боуен - терапія спрямована на сприяння та підтримку власних здібностей організму до самовідновлення та пропонується протягом багатьох років для підтримки собак із проблемами в таких сферах:

- Гостра травма, наприклад розтягнення та розтягнення;
- Хронічні захворювання та дегенеративні захворювання – допомагають покращити якість життя собаки;
- Порятунок собаки – розрядка напруги, викликаній попереднім стресом і травмою;
- До - та післяопераційна хірургія – допомога у відновленні;
- Тривога, яка заснована на страху, як-от феєрверки та грози.

Наша мета полягає в тому, щоб полегшити спрямування власних ресурсів собаки, щоб вона могла визначити, як самолікуватись. Незважаючи на те, що ця техніка загалом

вважається «лікувальною», її також можна використовувати як техніку підтримки та профілактики, допомагаючи підтримувати тіло в оптимальному балансі. З цією метою це може бути дуже корисним для активних, працьовитих собак або собак, які використовуються для змагань зі слухняності, аджиліті або трілінгу.

Загальні умови, які часто представлені на сеансах *Боуен-терапії*

включають:

- Алергія та захворювання шкіри
- Артрит і розтягнення та розтягнення м'язів
- Проблеми зі спиною
- Кульгавість та інші проблеми з ходою
- Дисплазія стегна та ліктя
- Робочі або змагальні собаки
- Собаки, які тягнуть за повідок
- Агресія та інші проблеми з поведінкою
- Стрес і тривожні розлади
- Цистит і розлади сечовипускання

Завдяки цілісній роботі з тілом і допомозі власним ресурсам одужання собаки, вона прагне підтримати собак із такими захворюваннями шляхом відновлення балансу та оптимізації як локально, так і в інших частинах її тіла, що може допомогти покращити якість її життя.

Філософія всіх практиків Боуен - терапії така:

- Слухати і працювати в партнерстві з собакою.
- Створення довірчих відносин для максимального ефекту від заняття.
- Ніколи не нав'язуйте собаці сеанс собачої техніки Боуен проти її волі.
- Співпраця з ветеринарами в найкращих інтересах собаки.
- Визнаючи, що собаки є окремим видом і мають власні потреби.

Техніка Боуена як успішної терапії для людей, та тварин названа на честь її розробника Тома Боуена (1916-1982), яка була розроблена в Австралії в 1950-х роках і привезена до Великобританії на початках 1990-ті роки. Він виявив, що в результаті зняття напруги з тіла шляхом маніпулювання фасцією в організмі можна запустити процеси самозцілення. Боуен-терапія використовує серії плавних рухів, які застосовуються до м'яких тканин у певних анатомічних місцях. Між серіями робляться невеликі паузи, які дозволяють імпульсам проникати в мозок і вносити корективи - це все одно, що перезавантажити організм. Боуен-терапія використовується для вирішення широкого кола проблем – болю, напруги м'язів, травм, проблем із травною системою, рухових порушень, нейродегенеративних захворювань, а також емоційних проблем (наприклад страху). Терапія покращує лімфатичні функції та сприяє відновленню після операцій. Як і при багатьох інших альтернативних методах лікування.

Його адаптація у Великобританії для використання на собаках була розпочата в 2001 році Боуен-терапевтами та кінологами Саллі та Роном Аск'ю, які почали з власних собак, а потім, за підтримки та співпраці з місцевими ветеринарами, інтегрували свої висновки в їх поведінці та реабілітаційній роботі собак з великим успіхом.

Техніка проведення Боуен- терапії

Використовуючи пальці та великі пальці на точних точках на тілі собаки, практикуючий когнітивно-терапевтичного курсу обережно обертає м'які тканини (м'язи, зв'язки, сухожилля, фасції та шкіру). Рухи повинні бути повільними і з дуже легким натиском, щоб просто порушити підлеглі тканини.

Немає жодних жорстких маніпуляцій, немає введення голок, немає масажу з ароматичними маслами.

Хоча типова консультація триватиме приблизно годину, поки спеціаліст дізнається більше про вашу собаку, а фактично практична частина сеансу зазвичай триватиме не більше, ніж

приблизно 20 хвилин. Протягом наступних 3-4 днів собака може відчувати реакцію, оскільки її тіло продовжує засвоювати ефекти рухів і перебудовується і знову балансується. Цей процес триває приблизно 7 днів до наступного сеансу Боуен - терапії (в ідеалі протягом 7-10 днів). Середня кількість сеансів, необхідних для отримання помітних змін, становить від одного до трьох сеансів.

Під час сеансу є короткі інтервали, визначені собакою або Боуеном-терапевтом, які дозволяють собаці засвоювати інформацію, отриману від м'яких рухів, і дозволяють тонко коригувати її тіло. Собаки набагато більше налаштовані на своє тіло, ніж люди, і зазвичай самі знають, коли «зробити перерву», а коли повернутися до продовження процедури. Часто після кількох рухів вони відходять і просто дивляться в простір або йдуть кудись ненадовго прилягти.

Ця техніка ніколи не нав'язується собаці – це лише зробить собаку менш сприйнятливою для результату.

Отже, важливою частиною техніки Боуена є визнання та повага, коли собака вказує, що вона отримала те, що їй потрібно.

На початку сеансу потрібно мати час, щоб дати собаці адаптуватися .

Як і ми, люди, наші чотириногі друзі також можуть відчувати наслідки болю в м'язах, болю, пов'язаного з артритом, або навіть тривоги.

Боуен-терапія — це неінвазивна, м'яка терапія, яка може покращити самопочуття та якість життя вашої собаки.

При цьому вона покращує кровообіг, функцію лімфи та імунну систему, сприяє швидкому відновленню після операцій.

Список використаних джерел

1. Комар І. Соціально-педагогічні аспекти каністерапії / І. Комар, Л. Гальма // Молодь і ринок. – 2012. – № 4. – С. 96-99
2. О.В.Іванова, М.І.Гиль, Т.В.Литвиненко, С.С.Шевченко, А.О.Трофименко /під редакцією О.А.Трофименка
Біологія собаки. Навчальний посібник – Миколаїв, 2010. – с. 351
3. С.В. Старченков – Хвороби собак і кішок, навчальний посібник, Видавництво - Акваріум 2013р., 965с.

Вікторія Злотник

Науковий керівник: Федчик С.А., викладач укр. мови
та літ., спеціаліст вищої
кваліфікаційної категорії,
викладач - методист

ВОЛОДИМИР ІВАСЮК. ТВОРЧІСТЬ ЯК ВИЯВ СВОБОДИ В УМОВАХ БЛОКОВАНОЇ КУЛЬТУРИ

Актуальність теми зумовлена щонайменше двома причинами: навзагал ім'я композитора асоціюється з піснями «Червона рута», «Водограй» та однойменним фестивалем. Між тим, попри недовгий життєвий шлях, В. Івасюк – автор різножанрових музичних творів, які були, є і мають перспективу бути культурологічним надбанням, котрим можемо повеличатися перед світом. Розмова про В. Івасюка – це розмова про війну тоталітарної системи з людиною талановитою, відомою й беззахисною у часі знецінення особистості.

З кінця 60-х років ХХ ст. стало очевидним, що з-поміж різних видів мистецької діяльності музика стає провідною. Вона, масова й популярна, прагне бути для нових поколінь літературою, театром, філософією й навіть більше, ніж мистецтвом. Вона тяжіє до того, щоб бути способом життя, комунікації та дії. Автономізуючись у контексті тогочасної молодіжної культури, музика прагне перебрати на себе стверджувальні й перетворювальні функції щодо самої реальності. Українське представництво у музиці належить Володимирові Івасюку, якого можна назвати ровесником «ліверпульської четвірки», що уособлювала музичний розквіт останньої третини минулого століття, - ансамблю «Бітлз», тому - як і більшість молоді 60-х років ХХ ст. - Володимир Івасюк сприйняв новітні музичні форми. Будучи натурою неординарною, Івасюк і музику «Бітлз» осмислив творчо, на українському ґрунті, поклавши початок новій молодіжній

естраді: «Червона рута» була визнана кращою піснею 1971-го, а «Водограй»-1972 року.

Завдяки Володимиру Івасюкові українська естрада, яка становила серцевину всієї тодішньої видовищно-масової культури, набуває особливої культурної енергетики, розвиненості, загалом - своєрідної знаковості, тому цілком доречно говорити про феномен Володимира Івасюка в українській культурі XX ст., своєрідну символічність його постаті. Визначальною рисою цієї знаковості, по-перше, є подолання В. Івасюком структурної кризи української радянської естрадної культури.

При цьому небачений успіх і визнання публіки, перемога на міжнародних конкурсах (Сопот 1974) творили славу саме українській пісні, оскільки композитору щораз удавалося зберігати **кантиленну спадкоємність** українського мелосу. Не вникаючи у жоден із політичних контекстів, Володимир Івасюк своєю творчістю поруч із дисидентським рухом закладав підвалини сучасного

українського відродження. Національно забарвлена популярна музика в умовах радянського тоталітарного режиму мимоволі набувала статусу опозиційного явища, що його через півтора століття озвучено голосом одного з нащадків тих, кого цариця хотіла зрусифікувати. І таким чином відбувається опір процесу, який почався ще у XVIII ст. і тривав у радянські часи. Тож недивно, що творчість композитора не знайшла належної підтримки ні у Спілці композиторів України, ні в кабінетах чиновників від культури...

24 квітня 1979 р. - при виході з Львівської консерваторії якісь люди запросили в «Победу» синього кольору композитора Володимира Івасюка, а 18 травня (через 24 дні) його знайшли повішеним на шкіряному поясі на гілляці дуба в Брюховицькому лісі під Львовом... Михайло Косів, що побував там зі спеціалістами — слідчими згадує: «Жодних ознак самогубства не знайдено. Усі усвідомлювали: композитора, славу української

пісенної творчості, спочатку вбили, а відтак влаштували сцену самогубства. Офіційна ж версія розроблялася тільки одна: слідчі шукали доказів «роздвоєння талановитої особистості»; як наслідок - після розпаду Союзу всі матеріали справи забрано в Москву... Коли вони ще були у Львові, працівники архіву, страшенно ризикуючи, передала кілька основних томів на одну ніч. Переглянув. Переконався: усе зводиться до того, аби НЕ встановити істину. Мотивація полягала у тому, що ні в кого не було видимих причин знищувати молодого композитора. Піснями Івасюка захоплювалася вся Україна, в тому числі і представники компартійної влади та спецслужб. Його знали, любили, зрештою — він же не «антисоветчик», не дисидент, як пов'язані з самвидавом чи підпільним журналом «Український вісник»... Та в цьому якраз і полягає суть справи: Чорновола та його соратників можна було ізолювати в ув'язненні, а що робити з композитором Івасюком?..»

Важливою, проте досі не проговореною щодо долі українського композитора В. Івасюка є одна обставина: компартійна Москва розробляла й жорстко утверджувала програму «злиття націй і мов» в одну історичну спільність — «радянський народ». 1961 року було ухвалено нову програму КПРС, яка урочисто проголосила «нещадну боротьбу з національною обмеженістю» та курс на «подальше зближення націй і досягнення їхньої повної єдності». Крім того, програма КПРС поставила завдання «постійного обміну кадрами між націями ». А перед цим, 1959 року, Верховна Рада УРСР на виконання постанови пленуму ЦК КПРС змінила освітнє законодавство, скасувавши обов'язкове вивчення української мови в школах України з російською мовою навчання... А тут — молодий геніальний композитор, в його популярних піснях така могутня сила українського Слова, така велич і краса самої України, що «злиття», себто відмова від своїх національно-духовних цінностей буття та їх нівеляцію бачаться недосяжними — з усіма наслідками...Очевидним, як на наш погляд, є задіяння

алгоритму переведення будь-якого формату творчості із площини естетичної - у політичний, саме цей алгоритм було неодноразово апробованою практикою утвердження режиму. Із найвідомішого: навесні 1926 р. стався злам у літературній дискусії, яку розпочав Микола Хвильовий 1925р. - у памфлеті «Апологети писаризму» комуніст і письменник М. Хвильовий вдався до рішучого протесту проти «диригентської палички Москви», яка постійно паралізувала національне життя в Україні: «Від російської культури, від її стилів українська поезія мусить якомога швидше тікати»... У літературну дискусію активно втрутилися партійні функціонери високих рангів, відбулася груба підміна понять. Тоді більшовики, керовані твердим наміром оволодіти ситуацією, надалі не допускати подібного недогляду, свого домоглися - літературна дискусія «захлинулася», її учасники були дискредитовані, а незабаром фізично знищені...

Таким чином вимальовується лінія традиції у ставленні до української культури й нації, застосовувана російським колоніальним режимом, яка офіційно сформована ще 1863 р., активно втілювана до сьогодні... Відомий український поет-пісняр Юрій Рибчинський, один із близьких, як вважає Оксана Івасюк, друзів брата, напише у своїх спогадах: «Схиляюсь до думки, що стрижнем його була дуже висока, не розрахована на близький і короткий час мета: стати Великим Композитором. Тому він ніколи не говорив про славу, ніколи не спекулював своїм іменем, яке було тоді у мільйонів людей на вустах, був скромний, як справжній художник, який працює на майбутнє, а не купається у теплій ванні сьогоднішньої слави доти, доки вона не стане крижаною. Ні жестом, ні словом він ніколи не підкреслював свою перевагу над іншими, а це було особливо дивним для хлопчиська, на якого зненацька впала слава...». Тобто Володимир Івасюк аж ніяк не збирався розлучатися з життям. А навпаки – готував себе до серйозної багаторічної композиторської праці; хоча багаторічною праця не стала,

постать Володимира Івасюка творить одну з ланок спадкоємних зв'язків української культури з національною спадщиною попередніх віків, яка екстраполюється на стійкість стійкість самовираження українців, на здатність нашої культури говорити про себе з позиції асертивності, актуальну в умовах непростого минулого й сьогодення.

Список використаних джерел

1. Володимир Івасюк. Життя – як пісня. Спогади та есе: літературно-публіцистичне видання / упоряд. Парасковія Нечаєва. – Чернігів: Букрек, 2003. – 216 с.:іл.
2. Косів М. Один і той же почерк / Михайло Косів // Дзвін. – 216. – №5. – С.120-121.
3. Кульчицький С. Анатомія більшовицького тоталітаризму / Станіслав Кульчицький // День. – 2021. – 13-14 жовтня. – С.21.
4. Унгурян Т. Монолог перед обличчям брата: докум. повість / Тарас Унгурян. – Київ: Просвіта, 2003. – 80 с.:іл, нот.

Сергій Лукашук

Науковий керівник: Мізюк М.Л., викладач фізики і астрономії, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

УЛЬТРАЗВУК У МЕДИЧНІЙ І ВЕТЕРИНАРНІЙ ПРАКТИЦІ

1. Ультразвук у природі

Останнім часом усе більш широке поширення у різних галузях виробництва знаходять технологічні процеси, засновані на використанні енергії ультразвуку. Ультразвук знайшов також застосування в медицині і у ветеринарній медицині.

Ультразвук - це механічні пружні коливання і хвилі, які відрізняються від звуку вищою частотою коливань (понад 20 000 Гц) і не сприймаються вухом людини [1]. У природі ультразвук зустрічається як в якості компонентів багатьох природних шумів (у шумі вітру, водоспаду, дощу, в звуках, які супроводжують грозові розряди, і т.д.), так і серед звуків тваринного світу. Деякі тварини користуються ультразвуковими хвилями для виявлення перешкод, орієнтування в просторі.

Кажани, що використовують при нічному орієнтуванні ехолокацію, випускають при цьому сигнали надзвичайно високої інтенсивності. У нічних метеликів з сімейства ведмедиць розвинувся генератор ультразвукових перешкод, «збиває зі сліду» кажанів, що переслідують цих комах.

Локатор дельфіна працює майже в тому самому „режимі”, що й локатор кажана. У спокійному стані тварини безперервно посилають ультразвукові імпульси для загального орієнтування. Але як тільки увагу тварин приверне якась перешкода або якийсь предмет, кинутий у воду, кількість імпульсів різко зростає: дельфін докладно вивчає обстановку своїм локатором. Припускають, що дельфіни і „розмовляють” за допомогою цього локатора.

Ультразвукову локацію виявлено і в багатьох інших морських тварин – риб, тюленів, крабів тощо. За точністю і дальністю дії природні локатори значно перевершують технічні системи гідролокації. Інженери і біологи намагаються вивідати в природи і ці секрети.

2. Застосування ультразвуку у медицині

У медицині ультразвук може бути використаний для лікування, наприклад, в офтальмології для лікування захворювань очей, та в медичній діагностиці, наприклад, в акушерстві, кардіології, онкології і т. д. [3].

Діагностичний метод заснований на відображенні ультразвуку на кордонах між тканинами з різними акустичними опорами. Ультразвук дозволяє диференціювати м'які тканини, що розрізняються по щільності всього на 0,1%. Крім того ультразвук низької інтенсивності практично нешкідливий [2].

Ультразвукові апарати можна використовувати для широкого спектру різних завдань, основним з яких є сканування вагітності. Під час цього сканування лікар, який проводить ультразвукове дослідження, може визначити положення та вік плода, побачити як відбувається розвиток плода та чи є якісь порушення.

Є ультразвукові інструменти, що використовуються у стоматології (найпопулярніші інструменти для видалення зубного каменю, для змішування амальгами або навіть обробки каналів).

Ультразвуком можна очищати хірургічні інструменти, що є більш ефективнішим від традиційного миття, і навіть їх стерилізувати. Проводяться також лікувальні процедури - ультразвуковий масаж, лікування переломів. Виробляються також ультразвукові скальпелі [1]. Ультразвук також можна використовувати для дослідження внутрішніх органів, таких як сечовий міхур, селезінка, печінка, щитовидна залоза, підшлункова залоза, нирки та інші органи.

Сучасні ультразвукові апарати допомагають лікарям діагностувати і лікувати широкий спектр станів, травм і розладів. Ультразвукова технологія в даний час настільки чутлива, що в режимі реального часу може визначати потік крові до тканин і органів. Ультразвук безпечний, ефективний і швидкий. Для більшості ультразвукових досліджень потрібно годину або менше.

3. Ультразвукова терапія у ветеринарній медицині

Терапевтична дія ультразвуку обумовлено механічними, тепловими та фізико-хімічними факторами. Їх спільна дія збільшує проникність клітинних мембран, розширює кровоносні судини, покращує обмін речовин, що сприяє відновленню рівноважного з точки зору фізіології стану організму [5].

У ветеринарії широко використовують ультразвук для лікування захворювань суглобів, сухожильного апарату, м'язових атрофії, атонії передшлуночків ВРХ і т. п. Застосовують також фонофорез - введення за допомогою ультразвуку в тканини через пори шкіри лікарських речовин (гідрокортизону, тетрацикліну). Під дією ультразвуку збільшується проникність в клітку лікарських речовин [5].

Ультразвукове опромінення разом з фонофорезом широко використовують при лікуванні маститів у корів, кіз, овець та ін.

Використовуючи ультразвукові методи для передінкубаційної обробки яєць, можна отримати ряд корисних для птахівництва ефектів. Якість білка при цьому не змінюється, а знищення мікрофлори на шкаралупі сприяє збільшенню виводимості курчат. Короткочасний вплив височастотним ультразвуком (880 кГц) невисокої інтенсивності на яйце перед інкубацією призводить до збільшення виводимості курчат.

У фізіотерапії дію ультразвуку ефективно при радикулітах, остеохондрозах, відкладеннях солей і т. п. [2]. Застосування ультразвуку для тварин ускладнюється в необхідності звільнення шкіри від вовняного покриву.

В основі методу ультразвукового дослідження (УЗД) лежить принцип радіолокації: прилад виділяє хвилі, які відбиваються від різних видів тканин і органів по-різному. Відбиті хвилі повертаються на особливий датчик, комп'ютер вловлює і обробляє отримані дані, створюючи контури зображень у чорно-білому вигляді, кольоровому зображенні і навіть у тривимірному) [1].

Методику ультразвукового дослідження у ветеринарній практиці стали застосовувати у 80-і роки XX століття. З її допомогою діагностують патології внутрішніх органів у тварин. Послуга ультразвукового дослідження є в більшості великих ветеринарних клініках.

Серед головних переваг даної діагностичної методики можна виділити:

безпечність, відсутність болю, точність. При проведенні такого дослідження немає необхідності порушувати цілісність шкіри, використовувати препарати з токсичною дією. УЗД можна застосовувати декілька разів через мінімальні проміжки часу.

Ультразвук використовують і при вагітності чотирилапих вихованців. Він дозволяє визначити кількість плодів, оцінити їх життєздатність, виявляти патології в розвитку [5]. Щоб одержати максимально точні дані, тварину треба правильно підготувати до ультразвукового дослідження: за 12 год до дослідження тваринам не можна давати корм. Безпосередньо перед процедурою збивають шерсть з досліджуваної області. Це необхідно для забезпечення максимального контакту сканера з шкірним покривом. Підготувавши тварину, ветеринар покриває його шкіру гелем для кращого проходження ультразвукових хвиль.

Правильно і своєчасно виконана діагностика з використанням ультразвуку дає можливість ветеринарам призначити ефективне лікування.

4. Ультразвукова техніка

УЗД – апарат функціонує за рахунок ультразвукових хвиль. Апарат відправляє ультразвукові коливання внутрішнім органам, аналізуючи рівень їх відбивання. Дані, одержані таким способом, трансформуються в картинку на екрані комп'ютера, яка демонструє особливості розташування органів, що дозволяє оцінити їх структуру з розмірами [4].

Ультразвукова техніка почала розвиватися під час Першої світової війни. Саме тоді, в 1914 р, випробовуючи в великому лабораторному акваріумі новий ультразвуковий випромінювач, видатний французький фізик-експериментатор Поль Ланжевен виявив, що риби при впливі ультразвуку занепокоїлися, заметушилися, потім заспокоїлися, але через деякий час стали гинути [4]. Так випадково був проведений перший досвід, з якого почалося дослідження біологічної дії ультразвуку.

Ветеринарні УЗД-апарати - це нова можливість діагностики і терапії домашніх та сільськогосподарських тварин, що забезпечує безболісне обстеження в комфортних умовах. Обладнання дозволяє визначити хворобу на ранніх стадіях, що знижує ризики перенесення важких операцій для тварини [5].

Такі ультразвукові сканери для тварин оснащені спеціалізованим програмним забезпеченням, а також в комплектацію ветеринарних УЗД апаратів входять спеціальні датчики.

Подібно до постійної еволюції комп'ютерів та пристроїв особистого зв'язку, ультразвукова технологія продовжує розвиватися. Спочатку ультразвукова технологія представляла лише одно- та двовимірні знімки, пізніше апарати генерували тривимірні зображення. Зараз є навіть чотириwymірні ультразвукові апарати, які генерують 3D-сканування в режимі реального часу.

Висновок

У лабораторіях науково-дослідних установ створюються нові методи, мета яких - спростити методи і істотно скоротити терміни лікування людини і тварин. Дослідження дають нові результати, і не виключено, що, впливаючи ультразвуком на окремі ділянки мозку і біологічно активні точки тварин, людина в майбутньому зможе управляти їх поведінкою і регулювати їх продуктивність.

Список використаних джерел

1. І.Я. Федішин. Фізика у ветеринарній медицині. – Львів: Світ, 2002.
2. А.В. Метелиця. Ультразвукова діагностика ветеринарної медицини: навчальний посібник – К.: Ветеринарна медицина, 2008.
3. Ф.Е. Фрідман, Р.А. Гундорова, М.Б. Кодзі. Ультразвук в офтальмології. М.: Медицина, 1989.
4. М.Ф.Терещенко. Принципи побудови сучасних ультразвукових терапевтичних апаратів./М. Ф. Терещенко, А. В. Кирилова // ВісникНТУУ «КПІ». – 2010. - № 40. – С.136-143.
5. Інтернет-ресурс <https://medivet.com.ua/ultrazvukova-diagnostika/>

Мар'яна Шевчик

Науковий керівник: Шевчук В. К. – викладач
суспільних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист

БІЙ УПА В ЗАГОРІВСЬКОМУ МОНАСТИРІ

Історія національно-визвольного руху українців багата яскравими прикладами героїзму, відваги та самопожертви. Одним із них є боротьба УПА проти німецьких та радянських окупантів, яку вона вела без будь-якої зовнішньої допомоги, лише за підтримки місцевого населення. Не дивлячись на нестачу зброї, необхідного спорядження, чисельну перевагу ворога, українські повстанці рішуче вступали у битву з противником. Так було і в бою біля села Новий Загорів Локачинського району Волинської області.

8 вересня 1943 р. чота УПА особливого призначення під командуванням Андрія Марценюка (псевдо “Береза”) прибула в село і розташувалась на постій біля Загорівського монастиря. Невдовзі їм довелося вступити в бій з ворогом. Проти 44 українських повстанців було кинуте роту німецької жандармерії, роту донських козаків і роту поліції із фольксдойчів – приблизно 400 осіб. Необережно наблизившись до повстанських позицій, вони потрапили під шквальний кулеметний вогонь і одразу втратили майже 40 бійців. Карателі намагалися підпалити монастир смолоскипами та почали черговий штурм, але зазнали нових втрат. Бій тривав цілу ніч і був дуже запеклий. Як згадували його учасники: “Загупали міномети, заторохкотіли кулемети, автомати... Одна за одною вибухали гранати, все злилося в один жахливий гул. Бій кипів, німці лізли як сарана, а разом з ними “власівці” та “фольксдойчі” [1].

Противник був змушений запросити підкріплення. Зранку до Нового Загорова підійшли додаткові сили жандармерії з Володимира-Волинського, Горохова і Луцька. Сили ворога, які зросли до 700 чоловік, мали на озброєнні міномети та артилерію. Перегрупувавшись, вони перейшли у наступ. Командир повстанців прийняв рішення залишити окопи, закріпитися в монастирі і тримати оборону. Обстріл тривав цілий день, а увечері до німців прибуло нове підкріплення – десять легких танків зі Здолбунова, які били по монастирю прямим наведенням. Після того, як повстанці підірвали одну танкетку, бронетехніка надто близько до монастирських стін не підходила. Коли звечоріло, нацисти підпалили найближчі до монастиря сільські садиби і при світлі пожеж продовжували обстріл.

Три німецькі літаки здійснювали бомбардування монастиря. Повстанці витримали авіаудари, сховавшись у глибоких підвалах храму. Крім того вони дезорганізували німецьких пілотів сигнальними ракетами, частково спрямувавши ворожий удар із повітря на окопи, зайняті окупантами. Приголомшений таким поворотом подій, знову в атаку ворог піднявся не скоро.

10 вересня стало справжнім випробуванням для повстанців. Протягом цілого дня німецькі сили штурмували монастир. Але кулеметник Коцюба, який сидів на дзвіниці, безперервним вогнем змушував противника відступати. Та ворожі штурми теж не проходили марно. До кінця дня із 44 повстанців живими залишилося 18.

До полудня 11 вересня окупанти обстрілювали монастир з артилерії та мінометів, а надвечір – знов пішли на штурм. Повстанці втратили декількох чоловік, зокрема і свого командира “Березу”. Але позицій не здали. Командування чотою прийняв “Гива”. Пізнього вечора 11 вересня двоє легкопоранених повстанців – Петро Коцюба (“Грізний”) та Федір Бабій (“Макаренко”), які добре знали німецьку мову, за

наказом чотового пробралися крізь вороже кільце. Мали, очевидно, завдання організувати удар по ворогові ззовні, яке з незалежної від них причини здійснити не змогли [2].

У ніч на 12 вересня повстанці вирішили прориватися з оточення. Сховавши у підвалах храму поранених товаришів, вони розділилися на дві групи по шість чоловік і, вдаривши по німцях одразу в двох напрямках, з вигуками “Слава Україні!” вирвалися зі смертельного кільця.

Вояки, що не могли прориватися через поранення, прикривали своїх товаришів і продовжували утримувати монастир, а коли закінчилися набої, сховалися в одному з монастирських льохів. З ними залишився рідний брат повстанця Михайла Ліщука Григорій, який відмовився йти на прорив і загинув у бою. Кулеметнику Коцюбі, який лежав поранений на дзвіниці, також пощастило врятуватися, вже після того, як затих бій [2].

Німецькі карателі вступили у монастирські мури близько полудня 12 вересня. Живим до рук їм не дався жоден повстанець. Серед загиблих воїнів УПА, що їх знесли під північну стіну храму, німці побачили одного з простріленими грудьми і в німецькій формі. Він ще дихав. Цього ж дня окупанти його стратили – повісили біля храму. З усіх захисників, які були у складі чоти, німецьку форму носив лише один – уродженець с. Скобелка Степан Хринюк (“Терен”).

Новозагорівські селяни увечері 12 вересня після відходу німців знайшли у підвалах і врятували ще двох поранених. А в ніч із 12 на 13 вересня, всупереч забороні окупаційної влади, поховали загиблих поряд із храмом.

Бій у Загорівському монастирі не мав стратегічного чи тактичного значення, але він продемонстрував героїзм українських повстанців і став однією з найяскравіших сторінок УПА. У цьому бою загинуло 29 повстанців, одного стратили карателі, 12 вирвалися, а двох врятували місцеві мешканці. Німецькі втрати оцінюються в 90-100 чоловік убитими та 150-

200 пораненими. За іншими джерелами, німецькі втрати оцінюються в 540 чоловік убитими та понад 700 поранених. Сам монастир був зруйнований, але частково уцілів до наших днів.

Подвиг українських повстанців не було забуто. Про боротьбу чоти Берези видана повість-хроніка Петра Боярчука “Бій під стінами храму” та поема поета-шістдесятника Миколи Холодного “Пам’яті 29”. Також збереглася повстанська пісня:

В Загорів на горі,
у старім монастирі,
у неділю, рано-вранці,
там молилися повстанці [3].

У 1989 р. мешканці Горохова під керівництвом колишнього учасника повстанського руху Мелетія Семенюка всупереч заборонам тодішньої влади звели на могилі героїв УПА дерев’яний хрест. Це був перший пам’ятний знак на могилі загиблих повстанців Берези за повоєнний період. У 2003 р. біля Різдва-Богородицького храму замість дерев’яного хреста було встановлено і освячено монументальний пам’ятник.

Список використаних джерел

1. Бій біля села Новий Загорів – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

2. Один загін УПА проти кількасот нацистів: хроніка оборони Загорівського монастиря 1943 року – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.5.ua/regiony/odyn-zahin-upa-proty-kilkasot-natsystiv-khronika-oborony-zborivskoho-monastyria-1943-roku-223533.html>

3. Снегирьов Д. Історія нескорених: до роковин бою УПА з німцями за Загорівський монастир – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://novynarnia.com/2020/09/11/istoriya-neskorenyh-do-rokovyn-boyu-upa-z-nimczyamy-za-zagorivskiyj-monastyr/>

Секція 2

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Катерина Бенюк

Науковий керівник: Куденчук Л. А. - викладач
спеціальних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах однією з головних і складних проблем в економіці України є незадовільний економічний та фінансовий стан підприємств. Зазначена ситуація пояснюється перш за все тим, що практично повністю вичерпали себе екстенсивні чинники економічного зростання, а інтенсивні чинники (підвищення ефективності виробництва) зараз використовуються не повною мірою. Для вирішення зазначених проблем необхідні інші підходи щодо управління підприємствами, зокрема необхідно постійно здійснювати економічну діагностику підприємства.

Діагностика діяльності підприємств – це творчий процес, різноманітний за змістом, який здійснюється за допомогою різних аналітичних прийомів з урахуванням специфіки виробництва, його організації на конкретному підприємстві.

Спочатку поняття «діагностика» використовувалося лише як медичний термін. Слово «діагноз» (від грецького «діагнозис») означає розпізнавання, визначення. Він являє собою процес дослідження об'єкта діагнозу з метою отримання висновку про стан об'єкта діагнозу. На початку ХХ ст. з'являється поняття «технічна діагностика» і тільки в кінці ХХ ст. у сфері економічних досліджень починає застосовуватись термін «економічна діагностика» [1].

Застосування в економіці медичного терміну цілком закономірно, оскільки якщо ідентифікувати стан людини і підприємства, то стає можливим розгляд підприємства як

складного «організму», який «живе», «хворіє», «видужує», як і будь-який інший організм, тому деякі закономірності, властиві біологічним системам, поширюються і на економічні.

В працях вітчизняних та зарубіжних науковців досить часто можна зустріти, що «економічна діагностика близька до економічного аналізу, однак це не одне й те саме. Вони розрізняються за цілями, завданнями і використанням інструментарієм». Аналіз визначає кількісне значення параметрів, виявляє відхилення різних параметрів від норми. Діагностика (постановка діагнозу) – це «агрегований синтетичний висновок про стан досліджуваного об'єкта, який здійснюється на основі різної аналітичної інформації, її синтезу та зіставлення. Отже, основна відмінність економічної діагностики від аналізу полягає в її цільовій спрямованості на виявлення відхилень від норми, виявленні патології». При цьому сукупність операцій, яка локалізує причину відхилення об'єкта від нормального функціонування, називають функціональною діагностикою, а ту, що визначає відхилення параметрів об'єкта від заданої норми, – параметричною діагностикою [4].

Під економічною діагностикою розуміється систематичний збір, аналіз та опрацювання даних спеціальними методами в різних аспектах виробничо-господарської діяльності підприємства. Діагностика – це функція, яка через інформацію пов'язує дослідників з ринками, споживачами, конкурентами, зі всіма елементами зовнішнього середовища та безпосереднього оточення. Діагностика знижує рівень невизначеності та стосується всіх елементів підприємства, а крім того, його зовнішнього середовища в тих напрямках, які формують основу зростання прибутковості за рахунок збільшення частки продажів конкретного продукту на обраному ринку.

В. Г. Герасимчук вважає, що діагностика передбачає визначення суті та особливостей проблеми на основі всеохоплюючого аналізу, застосовуючи певний набір принципів та методів його проведення. В. Ш. Рапопорт пропонує таке

визначення: «Діагностика – управлінська робота з виявлення проблем і вузьких місць системи управління підприємством». На думку Гетьман О. О., економічна діагностика підприємства – це оцінка економічних показників роботи підприємства на основі вивчення окремих результатів його діяльності та неповної інформації з метою виявлення можливих перспектив подальшого розвитку та наслідків ухвалення поточних управлінських рішень І. Д. Фаріон вказує: «Діагностика – це метод аналізу стану внутрішнього середовища організації, встановлення проблем та вузьких місць, які спричиняють відхилення та деформації об'єкта від норми чи цілі, виявлення потенційно сильних та слабких сторін, що впливають на формування та реалізацію ефективної стратегії організації» [2]. Отже, можна сказати, що дослідники, у першу чергу, звертають увагу на аналіз внутрішнього середовища підприємства.

Рибаков М. В. стверджує: «Діагностика – домінантна система інструментів управління, призначена здійснювати комплексне вивчення економічної діяльності підприємства з метою формування масивів інформації, придатних висновків та прогнозів для використання при обґрунтуванні управлінських рішень щодо пріоритетних дій підприємства, перспектив його розвитку, а також виявлення проблемних та кризових ситуацій з обґрунтуванням шляхів та засобів їх подолання» [3].

Костиренко Л. зазначає, що на сучасному етапі сформувались чотири різновиди концепцій діагностики, а саме:

- аналітична концепція: передбачає систематичне оцінювання діяльності підприємства за обраними параметрами на підставі даних фінансового, податкового, управлінського та оперативного обліків;

- інформаційна концепція: розглядає діагностику як систему ідентифікації

- проблем підприємства, причин, що їх зумовили, з метою інформаційного забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень;

- антикризова концепція: передбачає діагностику поточних та потенційних кризових явищ на підприємстві з метою запобігання їх негативного впливу на його діяльність;

- консультативно-дорадча концепція: прирівнює систему діагностики до дорадчих інформаційних систем економічного спрямування локального типу, які ґрунтуються на використанні сучасних програмних продуктів і спрямовані на вирішення конкретних завдань діагностики [4].

Проаналізувавши дослідження авторів, ми прийшли до висновку, що представлені точки зору дозволяють розкрити лише деякі сторони економічної діагностики. Економічну діагностику не слід розглядати ні як частину економічного аналізу, ні як додатковий елемент в процесі дослідження, вона має власний індивідуальний зміст. Економічна діагностика вимагає детального і комплексного дослідження діяльності підприємства з метою одержання максимально достовірної інформації про його поточний стан і перспективи розвитку. Економічна діагностика покликана дати про об'єкт не тільки широкий спектр інформації у вигляді економічних показників, але й має абсолютно конкретну ціль – удосконалити процес управління підприємством в умовах нестабільного динамічного середовища, що вимагає постійних корегувань в процесі управління з метою досягнення стратегічної мети.

Здійснити це в рамках аналізу не є можливим у повній мірі, оскільки економічний аналіз має свої цілі та задачі і передбачає, передусім, отримання певної кількості ключових параметрів, що надають можливість визначити об'єктивну і точну картину стану підприємства. Тому, на наш погляд, економічну діагностику необхідно розглядати як один з етапів процесу управління, який передуює прийняттю управлінських рішень та являє собою самостійний напрям зі своїми прийомами, елементами і методами проведення. У процесі управлінської діяльності, після обліку та аналізу конкретної ситуації, що вимагає прийняття рішення, органічно необхідним

стає її діагностика, тобто визначення на основі системи розроблених типових ознак стану діяльності підприємства та можливих проблем в його розвитку, оскільки вибір адекватного управлінського рішення залежить від того, наскільки правильно оцінена конкретна ситуація. Відсутність даного етапу в процесі підготовки і прийняття управлінських рішень може ускладнювати весь подальший хід цього процесу.

Список використаних джерел

1. Коваленко В. В. Теоретичні підходи у визначенні сутності діагностики підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 2(1). С. 17-20.
2. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2013. 456 с.
3. Рибаків М. В. Діагностичні та контролінгові процедури в управлінні аграрними підприємствами. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 1. С. 66-75.
4. Ткаченко О. О. Сучасні підходи до проведення економічної діагностики підприємства. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/evzdia_4_148.pdf (дата звернення 9.04.2023)

Олег Костюк

Науковий керівник: Куденчук Л. А., викладач спеціальних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

АЗОВ: ШЛЯХ ДО ОДНІЄЇ З НАЙБОЄЗДАТНІШИХ ЧАСТИН ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Історія українського військового підрозділу «Азов» розпочалась у 2014 році. Після незаконної анексії Криму російські війська почали гібридне вторгнення на Донбас. Тисячі українців взяли до рук зброю, аби захистити територіальну цілісність та суверенітет України. Саме з подібних людей у травні 2014 року за рішенням Міністерства внутрішніх справ України у місті Бердянськ був сформований батальйон «Азов». До складу батальйону залучалися цивільні особи та люди з досвідом військової служби, які пройшли підготовку при МВС [2].

Азов – одна з найбільш значущих і відомих бойових частин Збройних сил України. Від патрульної служби міліції особливого призначення МВС, участі в Антитерористичній операції (АТО), Операції Об'єднаних сил (ООС) до бойових дій під час повномасштабного російського вторгнення Азов здійснює захист інтересів держави, територіальної цілісності та суверенітету України. Історія становлення та розвитку Азовського полку відображає важливі етапи історії України та її боротьби за свою незалежність, а також показує значення збройних сил як ключового елемента забезпечення національної безпеки.

У червні 2014 року завдяки рішучим діям Азову Маріуполь, на той момент півмільйонне місто на Сході України, було звільнено від проросійських терористів. Ця перемога багато в чому зумовила подальший перебіг російсько-української війни, адже український контроль над головним містом-портом на Азовському узбережжі унеможливив створення проросійського суходільного коридору між окупованими територіями Донбасу й анексованим Кримським півостровом [3].

Від початку липня 2014 року військовослужбовцями «Азову» проводяться операції з перекриття каналів постачання зброї терористів на території Донеччини. Узбережжя Азовського моря у Донецькій області повністю контролюється силами батальйону, здійснено встановлення блокпостів. У серпні 2014 року «Азов» бере участь у визволенні м. Мар'їнка, а також одночасно продовжує діяти під Іловайськом.

Азовці відіграли також ключову роль і в стратегічно важливій обороні Приазов'я в перші дні вересня 2014 року. Маріуполь лишився неушкодженим, адже наступ противника Азов зміг зупинити за 20 км від міста [2].

Восени цього ж року батальйон було реформовано та розширено до розмірів полку. Підрозділ перейшов до складу Національної Гвардії України.

Взимку 2015 року завдяки мужності та героїзму азовців, які загинули під час проведення Павлопіль-Широкинської наступальної операції, ворог був змушений відступити від околиць Маріуполя і з тих пір жодного разу не обстрілював з артилерії житлові квартали цього міста.

Протягом всього часу з моменту створення підрозділ «Азов» був задіяний в складі груп швидкого реагування та патрулювання по всій території АТО (ООС) з метою контрдиверсійних дій та запобігання тероризму. За цей час Азов мав чотирьох командирів: Андрій Білецький (засновник), Ігор Михайленко, Максим Жорін, Денис Прокопенко [3].

24 лютого 2022 року з початком повномасштабного російського вторгнення полк «Азов» під керівництвом Дениса Прокопенка зайняв оборону Маріуполя і прилеглих сіл. Українські воїни мужньо боронили місто від переважаючої кількості російських військ, захищаючи мирне населення. Але щоденно ситуація погіршувалася. Маріуполь наближався до гуманітарного колапсу, адже ворог порушував правила ведення війни, обстрілюючи цивільних і руйнуючи інфраструктуру. В

кінці квітня відбулася повна [блокада міста](#) та маріупольського гарнізону на території комбінату [«Азовсталь»](#).

11 травня було здійснено 38 вильотів ворожих літаків на територію підприємства, включаючи 4 стратегічних бомбардувальники. Ворожа ствольна артилерія, танки та інше озброєння не переставали працювати в той день. Було також намагання штурму заводу «Азовсталь», де були заблоковані підрозділи, які захищали Маріуполь. В генштабі повідомили, що деблокада Маріуполя військовим шляхом майже неможлива, це може призвести до значних втрат. 13 травня росіяни розпочали наземну операцію проти українських захисників в Маріуполі, застосовуючи постійні бомбардування та артилерійські обстріли. Захисники продовжували чинити опір. 20 травня, на 86-й день оборони Маріуполя, гарнізон залишків, згідно з наказом керівництва, зупинив супротив і здався у полон російським військам [1, с. 68-69].

Азов народився на фронті в той час, коли Україну поглинув суцільний хаос. Це, безумовно, був переломний момент в історії нашої держави, коли Україна реально могла втратити свою незалежність. З самого початку російсько-української війни на Донбасі силами Азову було знищено сотні проросійських бойовиків, відвойовано десятки кілометрів української землі та звільнено вісім населених пунктів, серед яких Маріуполь, Мар'їнка, Павлопіль, Лебединське, Широкине та інші. З початком відкритого російського вторгнення, поставлені перед захисниками Маріуполя завдання – стримати угруповання військових російської федерації і не пустити їх на Запоріжжя і Донбас – виконано успішно та без перебільшень змінили хід війни. Вже дев'ятий рік Азов стоїть на захисті нашої держави. За час існування вони пройшли яскравий та нелегкий бойовий шлях. З перших днів створення і до сьогодні, Азов ніколи не відмовлявся від виконання найскладніших і найнебезпечніших бойових завдань.

Список використаних джерел

1. Кравченко М. Історія батальйону «Азов» за матеріалами Азовського батальйонного архіву нерегламентованої документації (травень–вересень 2014 року). *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки»*, 2021. Випуск 32. С. 64-70. URL: <https://doi.org/10.26565/2227-6505-2021-32-06> (дата звернення: 9.04.2023).
2. Про «Азов». Офіційний сайт полку «Азов». URL: <https://azov.org.ua/pro-nas/> (дата звернення: 10.04.2023).

Максим Форсюк

Науковий керівник: Чижевська О.І, виклад спеціальних технологічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії

ВЕДЕННЯ ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Внаслідок збройної агресії, РФ окупувала значну частину Південної та Східної території України, внаслідок чого Україна втратила значний виробничий та логістичний потенціал аграрного сектору.

Тимчасова окупація частини території та ведення активних бойових дій в Україні спричинили низку масштабних проблем, що деструктивно впливають на сучасний стан сільського господарства та перспективи його подальшого розвитку. За оцінкою агентства Bloomberg, з урожаю 2021 року було вкрадено і знищено 4,04 млн тонн зерна та соняшнику вартістю 1,9 млрд дол. США. Внаслідок дій агресора Україна втратила щонайменше 8,41 млн тонн, або майже 7,0% сертифікованих потужностей зі зберігання зерна, з 58 млн тонн, що налічувалися напередодні війни [1].

У сільськогосподарському виробництві зменшуються посівні площі, порушуються технології вирощування культур, знижується урожайність. За даним и Міністерстві аграрної політики та продовольства України у 2022 році було засіяно лише 75 % посівних площ країни [2]. Відповідно суттєво знизився рівень виробництва зернових культур порівняно із 2021 роком.

Наслідками воєнних дій стало винищення тваринницьких комплексів, скорочення поголів'я, зниження продуктивності тварин. Галузі молочного і м'ясного скотарства та свинарства значно зменшили виробництво сировини для переробної промисловості, а птахівництво втратило ринки збуту.

Майже 20% поголів'я великої рогатої худоби було сконцентровано на тих територіях, які наразі є тимчасово окупованими, або на яких ведуться активні бойові дії. Ті комплекси не можуть працювати й виготовляти продукцію в

повному обсязі. В перші місяці війни вдалося частково перемістити поголів'я, підприємств. Але якщо ми говоримо про частку тих підприємств і тварин, яких вдалося перемістити на мирні території, то це не переважна частка [3].

З усіх областей, які перебувають в окупації або постраждали від війни, 10 регіонів давали 42% виробництва молока в країні. А станом на вересень 2022 року падіння обсягів надоїв становило 50% у прифронтових областях. Через постійні обстріли, знищення сільгосптехніки та мінування полів неможливо заготовити сіно й силос, зібрати зернові культури. Тваринники стикнулися з тим, що худобу просто нічим годувати.

Загалом поголів'я великої рогатої худоби скоротилося на 13,5%, у т. ч. на відгодівлі - на 13,1%, молочних корів - на 13,7%, а свиней - на 11,9%. Загальне виробництво м'яса зменшилося на 10,6%, яловичини - на 19,8%, свинини - на 10,2%,

Також надої корів зменшилися на 15% в країні загалом, а скорочення поголів'я корів становило 10% (на 37,6 тис. голів). Однак оптимістичний сценарій передбачає скорочення поголів'я ще на 70 тис. голів, а песимістичний — взагалі на 100 тис. голів більше. У 2023 році очікують отримати приблизно 2 млн тонн молока на переробку. Прогнозується, що потреба внутрішнього ринку (переробка та/або використання молока й молочних товарів в еквіваленті сирого молока) становитиме загалом 2,7 млн тонн, тобто впаде на 22% проти 2021 року.

Рішення ЄС відкрити ринки для України - важливий жест підтримки держави в умовах війни, а користь від нього отримують і жителі Європейського Союзу. Виторг від експорту молочних продуктів у вересні становив 35,9 млн доларів США, що на 9,2% більше, ніж у серпні, та майже у 2,5 раза більше, ніж у вересні минулого року. Асоціація виробників молока констатує, що це рекордні значення для галузі.

Основною експортною категорією є сухе молоко — його обсяги продажу за межі країни становили 4,9 тис. тонн на суму 15,8 млн доларів США. Експорт масла — майже 2 тис. тонн (11,3 млн доларів США), молока та вершків незбираних — 2,65 тис. тонн (1,37 млн доларів США). Також поступово нарощують експорт сировари. Загалом експерти вважають, що за нинішньої ситуації найбільш орієнтованими на експорт продуктами є сухе молоко, молочна сироватка, казеїн і вершкове масло [4].

Варто також відзначити і птахівництво, яке теж зазнало чимала втрат. Найбільше постраждала галузь виробництва курячого яйця. З перших днів війни треба було терміново вирішувати, що робити з реалізацією швидкопсувної продукції й галопаючим падінням відпускних цін. Виробники яєць змушені були позапланово позбуватись поголів'я курей-несучок і почали пропускати посадки птиці. Таке рішення ухвалювали на фоні катастрофічно низьких цін на свою продукцію, брак обігових коштів і невизначеність через непередбачуваність розвитку воєнних дій. Фактично з лютого й до серпня 2022 року виробники курячого яйця зазнавали суттєвих збитків. Були періоди, коли ціна реалізації опускалася втричі нижче від рівня собівартості.

Війна та окупація наших територій вплинули на структуру галузі птахівництва. В Чернігівській, Сумській, Херсонській, Донецькій, Запорізькій, Харківській, Луганській областях було не лише втрачено низку господарств, а й скорочено потужності тих, що лишились. Крім філії «Чорнобаївська» ПрАТ «Агрохолдинг «Авангард»», яка була одним із найбільших виробників яєць в Україні й на якій загинуло близько 4 млн голів курей-несучок, припинили діяльність або лишились на окупованих територіях ще кілька потужних виробників: ТОВ «Птахофабрика «Фенікс»», ТОВ «Маріупольська птахофабрика», ТОВ «Куйбишевська птахофабрика», ТОВ «Татіс» й інші. За підрахунками фахівців внаслідок цього було

втрачено близько 20% промислового потенціалу виробництва яйця.

Як наслідок, у вересні-жовтні 2022 року відбулось суттєве зростання оптово-відпускних цін на куряче яйце. Сезонний чинник ще більше посилив цю негативну ситуацію.

У м'ясному секторі суттєве скорочення виробництва торік спостерігалось в індиківництві. Падіння попиту, збій у планових посадках на вирощування та триваліший цикл виробництва призвели до скорочення обсягів виробництва м'яса індиків, за нашими оцінками, на 25%.

У бройлерному виробництві завдяки тому, що майже всі ключові виробничі потужності лишилися на території, де не було воєнних дій, а також завдяки налагодженню експортних поставок і суттєвому зменшенню цін на зернові й продукти переробки олійних культур, поступовій адаптації виробничих процесів під нові реалії вдалося уникнути катастрофічного скорочення виробництва. Протягом усього року на ціни реалізації м'яса птиці тиснули надлишкові пропозиції. З початку серпня — з підписанням «зернової угоди» і відкриттям морських портів — відбулося поступове підвищення цін на зернові й олійні культури та продукти їх переробки. Вони, як відомо, формують ціну комбікорму, а після корегування НБУ офіційного курсу гривні до долара на 25% зросла вартість добового молодняку, кормових добавок, ветеринарних препаратів, пакувальних матеріалів, обладнання та запасних частин. До того ж із вересня суттєво подорожчали енергоносії (природний газ та електроенергія) для промислових споживачів, збільшилися логістичні витрати через ріст цін на пальне, з'явилися додаткові витрати на альтернативні джерела електрозабезпечення. Так от, незважаючи на все перелічене вище, споживчі ціни на м'ясо птиці зросли в середньому всього на 11%, що навіть менше за офіційний рівень інфляції в країні.

Уже починаючи з другого півріччя того самого року, виробники почали поступово відновлювати поголів'я, імпортувати батьківське поголів'я й оновлювати вікову птицю. Підтвердженням цьому є те, що за третій квартал 2022 року було імпортовано на 40% менше добового молодняку курей-несучок і на 24% більше інкубаційних яєць птиці яєчних кросів, а за четвертий квартал минулого року було завезено в Україну на 74% більше добового молодняку курей-несучок (зокрема племінне поголів'я) та в 6 разів більше інкубаційних яєць яєчних кросів, ніж за аналогічний період 2021 року. Наприкінці жовтня ціна на куряче яйце стабілізувалась, а з початку листопада вже почала зменшуватись, що зумовлено збільшенням пропозицій на ринку.

Досить приваблива цінова ситуація на внутрішньому ринку для промислових виробників яєць протягом вересня 2022 року — квітня 2023 року спонукатиме їх і надалі неодмінно відновлювати й нарощувати поголів'я, що тягне за собою збільшення пропозиції продукції на ринку в перспективі [5].

Що стосується свинарства, то загалом в Україні за 2022 рік поголів'я свиней скоротилося на 11,8% і становить 4,9 млн голів. Останніми роками українське свинарство все більше набувало промислового значення. Наразі частка підприємництва від загального свиногоголів'я становить 64%. На початку 2022 року на підприємствах налічувалося 3,5 млн голів свиней, а за рік цей показник скоротився на 11,6% — до 3,1 млн. Головним чином це є наслідком війни: деякі великі свинокомплекси на Київщині під час окупації постраждали через обстріли, а частка східних і південних регіонів на ринку промислової свинини становила 20-25%. [6].

У господарствах населення також спостерігається скорочення поголів'я (у 2022 році — на 12,3%). Це — тенденція вже багатьох років, і війна пришвидшила процес. А вибуття з ринку виробників східного та південного регіонів остаточно

скоротило внутрішню промислову пропозицію, що й підштовхнуло вгору закупівельні ціни. До того ж на цінову ситуацію вплинули менші розміри товарних партій наприкінці весни та початку літа, тому що оператори були змушені чекати, поки тварини, старт відгодівлі яких припав на другу половину лютого – початок березня, доросли до товарних кондицій.

Натомість зріс імпорт: за 2022 рік було закуплено 46,9 тис. тонн свинини, що на 15% більше, ніж у 2021 році.

Через війну експорт свинини призупинився, оскільки переважно здійснювався морським шляхом, але з 11 травня Єврокомісія та країн ЄС оновили умови ввезення та транзиту м'яса територією Євросоюзу, що відкрило нові шляхи для експорту через Румунію. Однак за рік українським аграріям так і не вдалося налагодити постачання свинини на зовнішні ринки.

Натомість зріс імпорт - за 2022 рік було закуплено 46,9 тис. тонн свинини, що на 15%.[6].

Отже, перед тваринниками зараз стоїть багато завдань – зберегти галузь, зробити її якомога більш ефективною, і багато проблем – це і забезпечення тварин кормами, і безпекові питання, і логістичні, і питання збуту й переробки, і ще десятки й десятки інших. Також вже зараз треба думати й про те, як відновлювати, відроджувати тваринницьку галузь після війни, після нашої в ній перемоги.

Україна має потенціал до відновлення та розвитку тваринництва, зацікавлена в сталому, екологічно безпечному тваринництві та якісній продукції. Наразі необхідна підтримка міжнародних партнерів в забезпеченні потужними генераторами, розвитку біометанової галузі та імплементації системи простежуваності червоного м'яса.

Список використаних джерел:

1. Стало известно, сколько украинского зерна украла Россия. Главком. : <http://glavcom.ua/ru/news/stalo-izvestno-skolko-ukrainskoho-zerna-ukrala-rossija-875983.htm> (дата звернення: 17.05.2023).
2. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. [Електронний ресурс]. — <https://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 17.05.2023).
3. Боротьба за існування українського тваринництва: як на галузь вплинула війна та які шляхи виходу з кризи. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/news/borotba-za-isnuvannya-ukrayinskogo-tvarinnictva-yak-na-galuz-vplinula-vijna-ta-yaki-shlyahi-vihodu-z-krizi> (дата звернення: 17.05.2023).
4. Експортні струмки: у якому руслі розвивається молочний бізнес у час війни. [Електронний ресурс]. — <http://agro-business.com.ua/agro/suchasne-tvarynnytstvo/item/25555-eksportni-strumky-u-iakomu-rusli-rozvyvaietsia-molochnyi-biznes-u-chas-viiny.html> (дата звернення: 17.05.2023).
5. Яким є українське птахівництво сьогодні та що на нього чекає в найближчій перспективі. [Електронний ресурс]. — <https://agrotimes.ua/interview/shho-bulo-ta-shho-bude-ukrayinske-ptahivnytstvo-sogodni-ta-v-perspektyvi/> (дата звернення: 17.05.2023).
6. З чим свинарство України й світу увійшло у 2023 рік. [Електронний ресурс]. — <https://agrotimes.ua/opinion/z-chym-svynarstvo-ukrayiny-j-svitu-uvijshlo-u-2023-rik/> (дата звернення: 17.05.2023).

Анастасія Юріна

Науковий керівник: Ковальчук Л.М., викладач

спеціальних технологічних
дисциплін, спеціаліст вищої
категорії

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ

Розвиток органічного виробництва є досить актуальним на сьогодні через низку явних екологічних, економічних та соціальних переваг, що притаманні цій сфері діяльності. Інтенсифікація сільського господарства, яка останнім часом відбувається в усьому світі, має негативний вплив не лише на навколишнє середовище, але і виснажує природні ресурси, без яких ведення агровиробництва неможливе. Закон України «Про виробництво та обсяг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» спрямовано на забезпечення справедливої конкуренції та належного функціонування ринку органічної продукції та сировини, покращення показників стану здоров'я населення, збереження навколишнього природного середовища, раціональне використання ґрунтів та відтворення природних ресурсів.

Так, для отримання органічних продуктів тваринництва пасовищне утримання дійних корів є економічно доцільним і сприяє покращенню екосистем. Про це свідчить багатовіковий досвід у більшості країн світу, де молочне виробництво є одним з давніх традиційних занять. В органічному тваринництві, пасовищне утримання – є вимогою.

Це стосується як пасовищного утримання корів (ВРХ), так і утримання інших жуйних тварин в органічному тваринницькому господарстві. Собівартість молока, виробленого в умовах пасовищного утримання значно нижча за рахунок прямого доступу корів до основного корму. Утримання багаторічних пасовищ з трав'яним різноманіттям значно зменшує технологічне навантаження молочного виробництва.

Природний обіг кормів та органічних добрив створює умови для більш ефективного відтворення збалансованих екосистем та більш дбайливого використання природних ресурсів. Сучасні природні агрономічні технології, такі як пермакультура та біодинаміка, дозволили ефективно використовувати повний природний потенціал земель навіть з високим кліматичними ризиками за рахунок швидкого відтворення гумусу в ґрунті та рівномірному розподіленню дощової води протягом посушливих періодів за допомогою штучних водоймищ. Такі технології, наприклад, дозволили перетворити пустелі в Австралії на високопродуктивні пасовища. Пасовищне утримання молочних корів стикалось лише з питанням ефективного доїння корів. Ситуацію з втратами молока було виправлено з появою нового доїльного обладнання – мобільних доїльних залів типу «тандем». Легкі пересувні системи доїння ідеально пристосовані для ефективного та комфортного доїння в умовах пасовищ. Обладнані дизельними доїльними установками або повним комплексом доїльного обладнання включаючи мобільний охолоджувальний танк для молока, системи мобільного доїння забезпечують безстресове доїння корів безпосередньо на пасовищі. Пасовищне доїння стало комфортним і повністю оптимізувало виробництво якісного молока завдяки мобільним системам доїння нового покоління. За допомогою мобільних доїльних систем молоко-виробники зможуть без зайвих витрат отримувати молоко найвищої якості та забезпечити найкращі умови утримання для своїх корів. Органічне молоко отримують з перевірених джерел: худоба відгодовується винятково органічними кормами, вирощеними без використання синтетичних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів або їх продуктів після успішного проходження 2-3-річного перехідного періоду. В органічному тваринництві заборонено використання стимуляторів та регуляторів росту синтетичних амінокислот. В Україні

органічне виробництво та ринок органічної продукції розвиваються без належного нормативно-правового підґрунтя.

В Україні корови з'їдають близько трьох тон концентрованих кормів, але їм цього не потрібно. В органічному виробництві для великої рогатої худоби створюють природні умови утримання. У них – величезне пасовище, де вони днюють і ночують. Їхнє здоров'я підтримують стимулюванням імунного захисту, а також вибирають відповідні породи й методи тваринництва та попереджають хвороби. Застосування хімічно синтезованих традиційних ветеринарних лікарських препаратів або антибіотиків з профілактичною метою заборонено. Також не дозволено використання речовин для стимуляції росту або гормонів. Існують спеціальні вимоги щодо доступу тварин до пасовищ, забороняється утримувати тварин на прив'язі.

Список використаних джерел:

1. Берлач Н.А. Адміністративно-правові засади формування органічного напрямку у сільському господарстві України: монографія / Н.А. Берлач. – К.: Нова Ідеологія, 2010. – 398 с.
2. Вовк В.І. Сертифікація органічного сільського господарства в Україні: сучасний стан, перспективи, стратегія на майбутнє // Матеріали Міжнародного семінару «Органічні продукти харчування. Сучасні тенденції виробництва і маркетингу».- Львів, 2004.- С.3.

Секція 3

ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА НА СТОРОЖІ ЛЮДСТВА

Юлія Голуб

Науковий керівник: Карпюк О. Р., викладач спеціальних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

КАЛЬЦИВІРОЗ КОТІВ

Кальцивіроз — це вірусне захворювання кішок. Воно вражає слизові оболонки рота і носа, на яких з'являються характерні виразки. Тварина втрачає апетит, стає млявою, при ускладненні на суглоби можлива короточасна кульгавість.

У групу ризику потрапляють не щеплені домашні кішки. Велика небезпека заразитися цією інфекцією у кошенят, бездомних кішок, або домашніх котів.

Вірус кальцивіроза стійкий у зовнішньому середовищі і при недостатньої циркуляції повітря в приміщенні або поганій дезінфекції, небезпечний для здорових кішок довгий час.

Передається через виділення з носа і рота при чханні. При масовому утриманні тварин в одному приміщенні, квартирі або притулку, здорові контактують з носіями вірусу. Носії кальцивіроза заразні навіть до стадії, коли клінічна картина не проявляється.

Найпоширенішими причинами захворювання кальцивірозом є:

- Контакт здорової тварини з хворою;
- Вигул домашнього kota в місцях скупчення вуличних кішок, носіїв вірусу;
- Недотримання санітарної обробки приміщень у місцях утримання великої кількості тварин (притулках, готелях);
- Використання для транспортування тварини чужих переносок або клітин;
- Недотримання карантину перед тим, як принести нова тварина в будинок;
- Відсутність щорічної вакцинації;
- Наслідок травми або стресу.

Інкубаційний період триває 5 днів. Після проявляються яскраво виражені симптоми, прогресуючі з кожним днем. Зрозуміти, що у kota інфекція можна за кількома ознаками:

- Респіраторні прояви: нежить, сльозотечу, чхання;
- Різка зниження активності та апетиту;
- Виразки на слизовій або язиці.

Вірус помітно і по активному слиновиділенню і гнійних виділень з очей. Поява виразкових уражень на шкірі голови і кінцівок при кальцивірозі. При класичній картині підвищення температури тіла може і не бути, при гострому перебігу температура стрімко зростає, а стан kota різко погіршується.

Діагностика кальцивіроза передбачає серологічні дослідження, взяття мазків, аналізів крові і сечі.

Постановка діагнозу може затруднятися у разі стрімкого перебігу хвороби, коли уражаються легені і у тварини розвивається пневмонія. У разі ускладнень потрібно рентген легенів.

Але, найчастіше, при наявності виразок на язиці і слизовій ротової порожниги, ветеринар безпомилково може діагностувати кальцивіроз.

Хотілося б окремо виділити, що котячий кальцивіроз не лікується в домашніх умовах, не піддається місцевій терапії народними засобами і при відсутності лікування

В умовах стаціонару проводять комплексне лікування вірусу негайно після діагностики.

В обов'язкові лікарські препарати з лікування кальцевіроза входять антибіотики так як бактеріальне ускладнення вірусу розвивається у кішок дуже швидко. Схема: цефтріаксон в комбінації з імуномодуляторами типу ергоферона дають позитивну динаміку вже на третю добу після лікування.

Антибіотик цефтріаксон перша допомогу вихованцеві

У разі ускладненого кальцевіроза з пневмонією, до цих препаратів ветеринари додають крапельниці з фізрозчином,

вітамінами і підшкірні ін'єкції. Це проходить лікування в умовах стаціонару під суворим наглядом лікаря.

Кальцивіроз ускладнюється ще і зневодненням та загальним виснаженням так як кіт не може самостійно їсти і пити. Господарям вихованця потрібно подбати про спеціальне харчування для хворої тварини. Краще вибрати збалансовані паштети, які при необхідності можна давати з шприца. Ускладненням інфекції є також артрит. Розвивається короткочасна кульгавість, яка при своєчасному лікуванні пройде безслідно.

Кальцивіроз, як будь-який вірус, дає високу температуру, понад 39 градусів при ректальному вимірі.

При високій температурі котам вводять кетофен 1%. Не можна в домашніх умовах намагатися збити температуру самостійно парацетамолом — він викликає сильне отруєння у котів.

Поліпшення при якісному лікуванні зазвичай настає на 10 день. А повне одужання — на 14-21 день. Але носіями тварини залишаються на все життя після хвороби.

Даний вірус не є небезпечним для людини. Але контакт людини з хворими тваринами становить небезпеку для домашніх улюбленців так як частинки вірусу залишаються на взутті та одязі. Але при дотриманні гігієнічних норм, високої безпеки немає.

Кращою профілактикою грипу є вакцинація. Кошенят прищеплюють перший раз в 8 тижнів з наступною ревакцинацією через 28 днів. Дорослих котів вакцинують раз в рік. Кішок вакцинують додатково перед в'язкою.

Також до методів профілактики відносяться:

- Дотримання гігієнічних норм і дезінфекції у місцях групового утримання кішок.
- Дотримання карантину при контакті нового kota з вже живуть в будинку.

- Утримання домашніх котів без їх самостійного виходу, де вони можуть контактувати з хворими тваринами.
- Використання особистих переносок, клітин, іграшок, лежанок та інших речей для утримання і транспортування.

Світлана Куцевич

Науковий керівник: Адамчук О. Л., викладач
спеціальних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА ПРОДУКТІВ ЗАБОЮ ПРИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБАХ

Ветеринарно-санітарний огляд туш тварин – одне з найбільш відповідальних завдань і обов'язків ветеринарних спеціалістів.

Післязабійну ветеринарно-санітарну експертизу туш і органів тварин проводять з метою випустити для харчового призначення якісне м'ясо і продукти.

Ящур – гостра заразна контагіозна хворобою ВРХ, ДРХ, оленів, верблюдів. Післязабійна діагностика: афти і ерозії на слизових оболонках губ, носа, вимені, вінчика. У ВРХ афти на слизових рубця.

Санітарна оцінка: випуск м'яса та інших продуктів забою в сирому вигляді забороняється. У випадку виявлення у внутрішніх органах і туші сальмонел органи утилізують, а туші проварюють і виготовляють консерви. За відсутності сальмонел переробляють туші на варені ковбаси.

Класична чума свиней – вірусна хвороба, що характеризується гарячка, ураженням кровоносних судин і запаленням товстого кишечника.

Післязабійна діагностика: для скептично перебігу характерні геморагічний явища на шкірі, слизових і серозних оболонках, у паренхіматозних органах, лімфатичних вузлах, гортані, кишечнику. На шкірі вух, живота, внутрішній поверхні кінцівок темно червоні крововиливи, які не бідніть під час натискання.

Санітарна оцінка: продукти забою від таких тварин випускати у сирому вигляді заборонено. Свині, щеплення від чуми, які мають підвищену температуру оцінювався як хворі. За наявності дистрофічних змін у м'язах туші та внутрішні органи утилізують. За відсутності у туші сальмонел їх переробляють на варені або копчені вовками та консерви. Шкури дезіфікують.

Грип птиці – контагіозне гостропротікаюче захворювання курей.

Післязабійна діагностика: множинні плямиста крововиливи на слизових оболонках харчотравного тракту і дихання, нашарування на слизових оболонках рота, глотки, стравоходу.

Санітарна оцінка: тушки та внутрішні органи, отримані від хворої і підозріло птиці направляють на знищення. Тушки птиці підозрюваної в зараженні, але без патологічних змін направляють на проварювання і виготовлення консервів.

Сибірка – це гостра інфекційна хвороба великої і дрібної рогатої худоби, свиней коней.

Санітарна оцінка: у разі підозри на сибірку забій тварин припиняють, у підозрілої тварини відбираються шматок селезінки, змінені тканини, уражені лімфатичні вузли і трубчасту кістку для відправки у лабораторію. У разі виявлення збудника сибірки за допомогою мікроскопії туші з органами і шкірою, не очікуючи бактеріологічного дослідження спалюють. Туші і продукти забою, підозрілі в контамінації бацилами сибірки в ході технологічного процесу знезаражують провітрювання у відкритих котлах протягом трьох годин з

моменту закипання. Шкури, які у дослідженні за реакцією Асколі реагували позитивно, спалюють.

Туберкульозом хворіють усі забійні тварини. Уражаються легені, лімфатичні вузли голови, печінка, нирки, вим'я, статеві органи, ЦНС.

Санітарна оцінка м'яса. Виснажені тупі від усіх видів тварин у разі виявлення в них будь-якої форми ураження туберкульозом органів або лімфатичних вузлів, а також туші, незалежно від стану вгодованості, голови, внутрішні органи, у тому числі й кишечник, за умов туберкульозного процесу, тобто коли одночасно уражені грудні і черевні органи з регіональними лімфовузлами або м'язовою тканиною, направляють на утилізацію.

Трупи нормальної вгодованості (крім туш свиней) за наявності локалізованого туберкульозного ураження (в лімфатичних вузлах, в одному з внутрішніх органів або інших тканинах), а також неуразені органи направляють на виготовлення м'ясних хлібів, консервів або пропарювання. Внутрішній жир перетоплюють. Неуразений туберкульозом кишечник використовують на даному підприємстві, як оболонку у виготовленні тільки варених ковбас, а за відсутності такої можливості направляють на виробництво сухих кормів.

Уражені туберкульозом органи і тканини, незалежно від форми ураження, направляють на технічну утилізацію. У разі виявлення у свинячих тушах туберкульозного ураження у вигляді осередків у підщелепних лімфатичних вузлах голову утилізують, а тушу, внутрішні органи і кишечник направляють на промпереробку. За умов туберкульозного ураження лімфатичних вузлів направляють на утилізацію кишечник, а тушу та інші внутрішні органи на промпереробку.

Лейкоз - хронічна вірусна хвороба великої рогатої худоби, ссавців та різних видів птахів, що характеризується порушенням процесу дозрівання клітинних елементів крові, злоякісним

розростанням кровотворної та лімфоїдної тканини, утворенням у різних органах пухлин. На лейкоз хворіє людина.

Післязабійна діагностика. Хвора й підозрювана в захворюванні тварина підлягає забою лише на санітарних бойнях, але трапляються випадки, коли лейкоз доводиться діагностувати на конвеєрі забійного цеху. Для лейкозу характерне збільшення лімфатичних вузлів, набрякла поверхня розрізу, сіро- білого або сіро-чорного кольору, а інколи з осередками некрозу, жовтого і коричневого забарвлення. Такі ж зміни спостерігаються в селезінці, печінці, серцевому м'язі та в інших органах. Часто буває уражена мускулатура. М'язи в'ялі, світло-червоного кольору з жовтуватим або білуватим відтінком. На їх розрізі виявляють лейкемічні розростання та дегенеративні зміни. У свиней лімфатичні вузли збільшені в 10-40 разів, на поверхні розрізу помітні набухання і характерне жовтувато-зеленувате забарвлення. Селезінка при лейкозі значно збільшена, у великої рогатої худоби досягає 18-40 кг.

Печінка при дифузному ураженні крихкої й ламкої консистенції.

Санітарна оцінка м'яса. При будь-якій формі лейкозу у випадках ураження м'язів, лімфатичних вузлів туші, декількох паренхіматозних органів або у разі виявлення лейкозних розростань (бляшок) на серозних покриттях, незалежно від вгодованості, тушу та інші продукти забою (крім шкур) утилізують. За умов ураження окремих лімфатичних вузлів або органів, але за відсутності змін у скелетній мускулатурі, такі лімфатичні вузли утилізують.

Бешиха свиней інфекційна хвороба свиней 3-12 місячного віку. За гострого перебігу, характеризується септицемією, запальною еритемою шкіри, за хронічного ендокардитом, поліартритами та некротичним ураженням шкіри.

Післязабійна діагностика. На шкірі виявляють червоні або сині плями різної величини і форми, у разі хронічного перебігу хвороби - некроз шкіри. На серозних оболонках дрібні

крововиливи. Лімфатичні вузли майже всі збільшені, соковиті, наповнені кров'ю, зафарбовані в фіолетово-червоний колір, інколи з крововиливами. У легенях - катарально-гнійний бронхіт, венозний застій і набряк. Слизова оболонка тонкого відділу кишечника гіперемійована, інколи має крововиливи. Селезінка досить збільшена і наповнена кров'ю. Печінка збільшена, паренхіматозна тканина перероджена, інколи бувають некротичні ділянки. Нирки трохи збільшені, на поверхні усіяні крапковими крововиливами, межа між корковим і мозковим шаром стерта.

Для хронічних форм основною патологічною ознакою є бородавчастий ендокардит на клапанах серця, частіше всього на двостулковому, виявляють пухкі розростання, схожі на грона цвітної капусти, що являють собою відкладання фібрину

Санітарна оцінка м'яса

Післязабійна діагностика. Спостерігають гнійно-катаральне запалення слизової оболонки носової порожнини, глотки, придаткових пазух голови. У лімфовузлах, вимені та внутрішніх органах грудної порожнини виявляються гнійні фокуси різного розміру, заповнені густим гноєм. У внутрішніх органах спостерігаються дегенеративні зміни. Мит необхідно відрізнити від контагіозної плевропневмонії, грипу коней, сапу, незаразного гнійного риніту і фарингіту.

Санітарна оцінка м'яса. У разі виявлення хвороби, голову і внутрішні органи направляють на утилізацію, а тушу випускають залежно від мікробіологічного дослідження на збудник миту та сальмонели. У випадку виділення із туші митного стрептокока або сальмонел, її направляють на проварювання. За умов метастатичної форми миту, тушу з внутрішніми органами утилізують. Шкури дезінфікують.

НАУКА: ПЕРШІ КРОКИ

Збірник тез доповідей III студентської пошуково-дослідницької конференції

До збірника увійшли матеріали пошуково-дослідницьких робіт (тези доповідей), подані згідно з вимогами, що були заявлені на конференцію.

НЗ4

Наука: Перші кроки: 15 тез доп. III студ. пош.- дослід. конф. 16-17 груд., м. Рожище / ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВБ ім. С.З. Гжицького» – Рожище: 2023. – 60 с.

Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу. Оргкомітет не несе відповідальності за зміст та достовірність наведених фактологічних та статистичних даних.

УДК 08 (042,5)

НЗ4